

РОЗДІЛ 5 СЛОВО У ТЕМАТИЧНИХ КЛАСТЕРАХ

5.1. Українська суспільно-політична лексика в інтернет-виданнях 2012–2017 рр.

Лексика становить об'ємну і гнучку систему, яка зазнає постійної модифікації не тільки під впливом своїх внутрішніх закономірностей, а й у результаті соціальних зрушень, які переживають носії відповідної мови. Існує цілий пласт номінативних одиниць, які позначають реалії життя суспільства, політичні явища, а також слугують для вираження світоглядної та ідеологічної позиції індивіда. У лінгвістиці він отримав назву суспільно-політична лексика.

У вітчизняному та зарубіжному мовознавстві суспільно-політичну лексику крізь призму різноманітних підходів вивчали А. Бурячок, О. Аксьонова, Ю. Бельчиков, А. Голованевский, Т. Крючкова, В. Жайворонок, А. Капуш, І. Холявко, С. Дроздова, Л. Михайленко, Я. Снісаренко, О. Мороз, Н. Ємчура, С. Лук'яненко, Т. ван Дейк, П. Чілтон, М. Едельман, Дж. Джозеф, С. Райт, Дж. Андергілл, Дж. Гастіл, О. Воробйова, Лі Йонг Хі, А. Загребельний, Л. Мурадова, Л. Жданова та ін.

Дослідження суспільно-політичної лексики здійснювалися крізь призму двох лінгвістичних парадигм: внутрішньої (структурної) і зовнішньої (антропоцентричної). Перша передбачає аналіз структури досліджуваної лексичної множини, парадигматичних і синтагматичних відношень, семантики, частотності вживання, змін у його системі. Друга акцентує на взаємозв'язку мови із людською діяльністю та суспільними феноменами: мисленням, комунікацією, ідеологією, соціальною стратифікацією, культурою тощо.

У дослідженнях структурної парадигми численні дефініції суспільно-політичної лексики неоднозначні, а іноді й взаємозаперечні. Її визначають як частину словника загальнолітературної мови, що об'єднує назви явищ та понять зі сфери суспільно-політичного життя [Бурячок 1983; Загребельний 2013], неоднорідну за складом

макроструктуру одиниць різного походження [Дроздова 2004; Холявко 2004], особливу лексико-семантичну підсистему мови [Капуш 2000; Снісаренко 2012], відкриту систему номінацій [Ємчура 2015; Михайленко 2009], багатоплановий корпус слів [Мороз 2005], частину термінології суспільних наук [Лейчик 1986; Акімова 2013], сукупність лексем та фразеологізмів, об'єднаних спільною семою [Мурадова 1986].

При антропоцентричному підході (характерному для сучасних зарубіжних і окремих українських мовознавчих студій) суспільно-політична лексика вивчається інтегровано з граматиною, риторичними стратегіями і тактиками спілкування, стаючи об'єктом окремого дослідження лише спорадично. Аналізуючи широкий спектр дискурсивних студій, Дж. Гастіл зазначає, що вивчення лексики політичного дискурсу охоплює п'ять компонентів: загальний словник (процеси неологізації та вилучення слів та фразеологізмів із вжитку), технічну лексику (старі та нові слова з точними дефініціями, зрозумілі носіям мови, співвідносні із термінами), «неточну» лексику (слова, які додають сказаному невиразності й неточності), евфемізми та маніпулятивну лексику (слова, що апелюють до стереотипів, викликають асоціації та емоційну реакцію) [Gastil 1992, с. 474].

Враховуючи головні ознаки суспільно-політичної лексики, ми розглядаємо її як відкриту макроструктуру одиниць різного походження, неоднорідних за складом, наявністю ідеологічного компонента й стилістичною стратифікацією, які позначають актуальні поняття й реалії суспільно-політичного життя соціуму в неспеціальній сфері спілкування. Комплексний аналіз цього пласту слів на сучасному етапі здійснено на матеріалі публікацій інтернет-видань «Українська правда», «Тиждень» і «Експрес» у період 2012–2017 рр., спорадично використано матеріали інших інтернет-ЗМІ.

Оскільки суспільно-політична лексика надзвичайно чутлива до позамовного контексту, насамперед слід розглянути зовнішні фактори, що впливали на її розвиток в аналізований період. Найголовнішим чинником виступає соціально-політичний контекст цього періоду в Україні, тому виділяємо три його етапи: 1) 2012 – листопад 2013 рр. (низький інтерес громадян і ЗМІ до політичного життя, проросійські настрої влади, політичний і економічний застій); 2) грудень 2013 р. –

лютий 2014 р. (пробудження суспільної свідомості, Революція Гідності, провідна роль соціальних мереж та інтернет-видань в протестному русі); 3) березень 2014 р. – досі (гібридна війна, особливо її інформаційний та військовий компоненти, реформування суспільного життя).

На український суспільно-політичний лексикон також впливають загальносвітові фактори. До розряду тих, що діють ще з кінця попереднього століття, належать: 1) модернізація, яка полягає в розвитку науки і техніки, інформатизації суспільства, «третьої індустріалізації», урбанізації, секуляризації та розвитку організацій бюрократичного типу; 2) виникнення масового суспільства (суспільства масового споживання), для якого характерний високий ступінь стандартизації способу життя, поглядів та цінностей; 3) глобалізація суспільства, яка супроводжується розширенням просторових меж в економіці, політиці та культурі [Ємчура 2015, с. 56].

У період 2012–2017 рр. виник новий, але неймовірно потужний чинник. Це політика постправди – явище, коли цінність і сила інформації впливають з її емоційної складової, а істинність фактів відводять не просто на другий план, а взагалі ігнорують [Suiter 2016, с. 25]. Наслідками такого підходу стали недовіра до міжнародних спільнот, зростання ваги популістичних та крайніх правих партій у світовому політикумі, розпалювання міжконфесійних і міжнаціональних конфліктів, що, у свою чергу, знаходять вираження у складі та функціонуванні суспільно-політичної лексики, особливо в дискурсі ЗМІ.

Комплекс зовнішніх і внутрішніх чинників викликає активні зміни суспільно-політичної лексики української мови на семантичному, структурному та функціональному рівнях, які ми детально розглянемо нижче.

У семантичному аспекті суспільно-політична лексика дуже різноманітна і охоплює всі сфери, що становлять особливий інтерес для суспільного життя. І. Холявко, здійснюючи семантико-функціональний аналіз суспільно-політичної лексики 90-х років ХХ ст., виокремлювала такі опорні категорії політичного дискурсу: «Суспільство. Держава», «Політика», «Соціальні класи та верстви»,

«Право», «Економіка», «Мораль» [Холявко 2004]. Однак тематичний склад суспільно-політичної лексики – динамічний. Мова інтернет-видань 2012–2017 рр. засвідчує дещо інші асоціативні поля, які систематизують уклад суспільно-політичного життя: «Суспільство. Держава», «Політика», «Право», «Економіка», «Військова справа». Як бачимо, зникло дві категорії – «Соціальні класи та верстви» і «Мораль». Справа у тому, що у 90-х роках ХХ ст., після падіння радянського режиму, лексеми на позначення складу суспільства й етичних понять зазнавали ґрунтовного переосмислення. Наразі цей процес завершився, і потреби виокремлювати їх з асоціативного поля «Суспільство. Держава» більше немає.

Поява асоціативного поля «Військова справа» викликана збройним конфліктом на Донбасі та загрозою повномасштабного воєнного вторгнення у третій період досліджуваного часового проміжку (березень 2014 – досі). У мові інтернет-видань активізувалася лексика тематичних груп (ТГ) «Військовий уклад» та «Війна». Їх склад охоплює не всю військову термінологію, а лише найактуальніші одиниці.

Наприклад, ТГ «Війна» об'єднує лексико-семантичні групи (ЛСГ) «Вид конфлікту» й «Учасники» та тематичні підгрупи (ТГ) «Стратегія і тактика» і «Бойові дії».

До ЛСГ «Вид конфлікту» належать одиниці, які характеризують війну за її сферою та основним методом здійснення: *гібридна війна, інформаційна війна, громадянська війна, АТО (Антитерористична операція) тощо (Так само й у гібридній війні на коні може опинитися не той, хто вкладає мільярди в пропаганду та брязкає незчисленними броньованими м'язами, а той, хто навчиться вгадувати логіку ворога й діяти на випередження, шукати асиметричні відповіді і на полі бою, і на міжнародній арені (tyzhden.ua, 04.07.2015))*.

ЛСГ «Учасники» становлять номени осіб, які беруть участь у воєнному протистоянні залежно від їх статусу й характеристик: *учасник бойових дій, військовий, вояк, доброволець, найманець, «кіборг», бойовик, терорист, сепаратист, поранений, полонений, безвісти зниклий та ін. (Терористи утримували добровольця в сумнозвісній будівлі СБУ в Донецьку, перевозили в Луганськ, вони*

також стверджували, що Щеглов був розвідником і корегувальником вогню (pravda.com.ua, 25.05.2015)).

ТП «Стратегія і тактика» об'єднує лексеми термінологічного походження із галузі військової справи, що стосуються ведення війни. У мові інтернет-ЗМІ поширені тільки деякі групи номенів на позначення:

1) територіального розміщення сил: *зона бойових дій, лінія розмежування, сіра зона, гаряча точка, фронт, тил тощо* (13 липня на засіданні тристоронньої контактної групи відбудеться офіційне узгодження лінії розмежування на Донбасі (expres.ua, 06.07.2016));

2) взаємодії противників поза межами бойових дій: *окупація, колабораціонізм, полон тощо* (Бойовики взяли у **полон** людей, яких запросили до себе з метою перемовин (expres.ua, 18.08.2014)).

ТП «Бойові дії» складають як загальні назви, наприклад, *обстріл, засідка, атака, диверсія, вогонь, штурм, оборона тощо* (На Донеччині через **диверсії** терористів затримуються 26 потягів та електричок (tyzhden.ua, 25.06.2014)), так і власні назви найбільш резонансних боїв чи операцій: *Іловайський котел, бої за Дебальцеве, бої за Донецький аеропорт* (Українські бійці, які виходили з **Іловайського котла**, майже в один голос розповідають про те, що ця армія складалась з представників трьох етносів: *слов'ян, татар та людей з яскраво вираженим монголоїдним типом обличчя* (tyzhden.ua, 03.09.2015)).

Змінюється і склад усталених асоціативних полів, як-от «Політика». Постійна присутність у мові сучасних інтернет-видань зовнішньополітичних питань дозволяють виокремити у складі суспільно-політичної лексики української мови ТГ «**Міжнародні відносини**», що складається із трьох тематичних підгруп: «Суб'єкти міжнародних відносин», «Міждержавна взаємодія» та «Глобальні проблеми людства».

ТП «Суб'єкти міжнародних відносин» об'єднує:

1) назви держав: *Україна, США, РФ, Німеччина, Франція, СРСР тощо* (Ці дискусії відбудуться після паризької зустрічі на найвищому рівні, під час якої лідери **України, Франції, Німеччини** чітко вказали президенту **РФ** – Мінські угоди є обов'язковими для виконання усіма підписантами, у тому числі й для **Росії** (pravda.com.ua, 05.10.2015));

2) назви міжнародних організацій та їх підструктур: *ООН, ЮНЕСКО, Євросоюз, Світовий банк, ОБСЄ, Рада безпеки ООН, Міжнародний комітет Червоного Хреста тощо (Президент Франції Франсуа Олланд виступив з ініціативою необхідності реформи роботи Ради безпеки ООН в питанні застосування вето (pravda.com.ua, 05.10.2015))*;

3) назви квазідержавних утворень, терористичних та екстремістських організацій: *ДНР, ЛНР, Новоросія, Республіка Абхазія, Аль-Каїда, ІДІЛ, Талібан тощо (Раніше парламент Новоросії, що об'єднала «Луганську і Донецьку народні республіки», оголосив конкурс на створення кращого підручника з історії Новоросії (expres.ua, 15.07.2014))*;

4) номени дипломатичних представників: *амбасадор, дипломат, дипломатична місія, консул, посол (Посольство Німеччини в Україні скасувало спілкування посла Ернста Райхеля з пресою, що мало відбутися у вівторок ввечері (expres.ua, 07.02.2017))*.

ТП «Міждержавна взаємодія» складається з номінацій:

1) реалій та концепцій міжнародних відносин: *війна, блокада, анексія, санкція, агресія, ізоляціонізм, нейтралітет, протекціонізм тощо (Санкції – це не питання економіки, це питання єдиної цивілізованої відповіді на військову агресію РФ проти України (pravda.com.ua, 06.01.2015))*;

2) форматів дипломатичних зустрічей: *асамблея, переговори, саміт, форум, Трестороння контактна група, Нормандська четвірка тощо (Президент України Петро Порошенко вирушає з дводенним візитом до Польщі, де візьме участь у саміті НАТО на запрошення генерального секретаря Альянсу Йенса Столтенберга (expres.ua, 08.07.2016))*;

3) назв дипломатичних угод та інших документів: *Будапештський меморандум, Мінські угоди / домовленості / документи, Мінськ-2, Угода про асоціацію з ЄС та ін. (У разі провалу Мінських угод міжнародне співтовариство буде вживати дій щодо подальшого згортання співпраці з Росією (tyzhden.ua, 06.06.2015))*.

ТП «Глобальні проблеми людства» об'єднує одиниці, що позначають проблеми й можливі шляхи їх розв'язання, навколо яких концентрується міжнародна співпраця: *глобалізація, екологічна*

безпека, екологічна криза, міграційна криза, міжнародна безпека, нерозповсюдження ядерної зброї, сталий розвиток, тероризм та ін.: Президент Петро Порошенко наголошує, що безпрецедентна міграційна криза та наплив біженців стали важливим екзаменом для всього людства – понад 250 мільйонів людей з різних причин покинули свої домівки (expres.ua, 20.09.2016); Проблематика нерозповсюдження зброї масового знищення знаходиться у центрі нашої уваги в період непостійного членства України у Раді Безпеки ООН у 2016-2017 роках (tyzhden.ua, 06.01.2016).

Щодо структурних особливостей динаміки суспільно-політичної лексики української мови 2012 – 2017 рр., то в аналізований період відбувається інтенсивний процес неологізації. Інновації забезпечують відображення у мові специфічного соціально-політичного та історичного тла конкретного екстралінгвістичного фрагмента дійсності, обмеженого геополітично і хронологічно. Критеріями ідентифікації інновацій услід за А. В. Капуш вважаємо: появу одиниць протягом досліджуваного періоду і їх функціональну активність; відсутність кодифікації лексем (або їх нових значень) у джерелах, виданих раніше, спеціальні позначки в словниках під час досліджуваного періоду; реєстрація новизни цих одиниць носіями мови [Капуш 2000, с. 7].

Перший спосіб продукування суспільно-політичної неолексики – це активізація внутрішньомовних словотворчих ресурсів. У сучасній українській мові виокремлюють такі способи словотворення: морфологічний, лексико-семантичний і морфолого-синтаксичний. Морфологічне словотворення об'єднує всі способи творення простих слів за допомогою афіксальних морфем, а також творення складних і складноскорочених слів. Усі ці способи виявлено у творенні суспільно-політичної лексики.

Порівняно із даними на попередніх етапах розвитку суспільно-політичної лексики [Стишов 2003] упродовж досліджуваного періоду зросла продуктивність **префіксального способу**.

Префікс *не-* позбавлений оцінного компонента і виражає заперечення ознаки, названої твірною основою: *недержавний, нелюстрований, ненасильницький, неокупований, непартійний, непублічний, неурядовий*. Нейтральність новотворів сприяє їх

проникненню в термінологію суспільних наук, наприклад, *неурядова організація, ненасильницький спротив*.

Натомість префікс **анти-** зі значенням неприйняття, спротиву містить оцінну сему. Він продуктивний у творенні іменників і прикметників тематичної групи «Ідеологія»: *антиглобаліст, антикомсомалець, антикорупція, Антимайдан, антицінності; антидискримінаційний, антиолігархічний, антиросійський, антисистемний, антитерористичний, антитруханівський, антиукраїнський, антиурядовий*.

Активно функціонує пара префіксів **до-** і **пост-** у темпоральному значенні. Такі новотвори одразу формують антонімічні зв'язки (*домайданівський – постмайданівський, домайданний – постмайданний, довиборчий – поствиборчий*) або залишаються без парадигми (*пострадянський*). Обидва префікси мають омонімічні значення: **до-** приєднується до дієслівних основ і означає повторення, посилення дії: *докапіталізувати*.

В українську літературну мову з англійської увійшло нове значення форманта **пост-**: «період чи явище, коли поняття, позначуване твірною основою, втрачає свою сутність, ознаки, актуальність» (*постдемократія, постімперіалізм, постполітика, постправа*).

Продуктивним упродовж досліджуваного періоду був префіксоїд **євро-**: *євронезона, євроінтегратор, євроінтеграція, Євромайдан, єврооптиміст, євроскептик, євроскептицизм*.

Відбулося аналогічне становлення неоформанта **e-**. Він з'явився в мові інтернет-видань унаслідок калькування англійських лексем *e-mail, e-learning, e-service*, де означав *електронний* (напр., *e-mail* – електронна пошта). У 2008 р. Є. Карпіловська фіксує лише три одиниці, утворені таким чином, і визначає неоформант як аброоснову з базовим прикметником *електронний* [Карпіловська 2008, с. 154]. У 2012–2017 рр. через поширення інформаційних технологій процеси, пов'язані із суспільно-політичним життям, продовжують переходити у віртуальний формат, **e-** бере активну участь у словотворенні: *e-вибори, e-голосування, e-декларування, e-здоров'я (e-медицина), e-комерція, e-навчання, e-податки, e-тендер, e-урядування* тощо. Здебільшого у мові інтернет-ЗМІ вони функціонують паралельно із синонімічними

словосполученнями зі словом *електронний*: *За його словами, законодавча норма про перевірку е-декларації протягом 90 днів була вилучена як нереалістична, і на даний момент членам агентства не потрібно терміново перевіряти всі декларації* (expres.ua, 12.11.2016); *Для участі в електронному голосуванні виборець повинен скористатися спеціальною ідентифікаційною картою (ID-картою), яка є документом, що посвідчує особу, нарівні з паспортом* (upian.ua, 26.09.2013). Однак деякі новотвори – *е-здоров'я, е-податки, е-декларант* не мають синонімічних словосполучень, а отже, *е-* із аброоснови перетворився у префіксоїд: *Генпрокуратура вперше передала до суду справу е-декларанта* (umoloda.kiev.ua, 08.02.2017).

Префікс *де-* зі значенням «позбавляти чогось, анулювати дію, названу мотивувальним дієсловом» чи «здійснювати дію, протилежну дії мотивувального слова» також часто входить до складу суспільно-політичних новотворів: *декомунізувати, деолігархізувати, деполітизувати, децентралізувати*. Вони стають основою для деривації віддієслівних іменників, що означають різні напрями державної політики. Виняток – зафіксований нами іменник *дегуманітаризація*, утворений від іменника *гуманітаризація*. Одиниця *дегуманітаризувати* потенційно можлива в системі української мови, але не зафіксована у мові інтернет-видань.

Менш численні новотвори з префіксами *псевдо-* і *квазі-*, що означають «несправжній», «фальшивий»: *псевдовибори, псевдожурналіст, псевдореферендум, квазідержава, квазіполітичний*. Поодинокі приклади неолексем із префіксами *він-, гіпер-, топ-, супер-*, які демонструють вищий ступінь вираження ознаки чи дії: *ВІП-агітатор, гіпергероїзація, топ-активіст, супербанк, супердержбанк*. Одиничні суспільно-політичні лексеми утворені за допомогою префіксів *мікро-* (*мікрокредитування*), *пере-* (*переорієнтувати*), *пра-* (*пратітушки*) та *ре-* (*реінвестиція*).

Як бачимо, значна частина продуктивних префіксів у суспільно-політичній неолексиці походить з інших мов. Натомість поповнення суспільно-політичної лексики суфіксальним способом переважно відбувається за допомогою питомо українських формантів. Суфіксація часто призводить до зміни частиномовної належності слова, у

результаті виникають нові іменники, прикметники, дієслова та прислівники.

Найбільша кількість суспільно-політичних суфіксальних дериватів – *іменники*. Серед суфіксів, що утворюють *назви осіб*, абсолютні лідери продуктивності – форманти *-ець* та *-івець*, їх похідні характеризують людину за партійною належністю: *ляшківець, опоблоківець, порошенківець, тимошенківець, ударівець*; участю в протесті: *автомайданівець, майданівець*; місцем роботи: *беркутівець, омонівець*; поглядами: *бандерівець*, а також параметрами: *самовисуванець*.

Агентивний характер має суфікс *-ник*, за допомогою якого утворені суспільно-політичні одиниці *мітингувальник, переговірник/переговорник*.

Традиційні для суспільно-політичних одиниць ідеологічного спрямування суфікси на позначення певних світоглядних концепцій *-изм/-ізм* та їх представників *-ист/-іст* утворили невелику кількість неологізмів: *рашист, рашизм, мультикультуралізм, путінізм*. На нашу думку, це зумовлено відносною нейтральністю афіксів, які для експресивності отриманих одиниць повинні приєднуватися до стилістично забарвлених основ.

У мові інтернет-видань функціонують оцінні номінації прихильників чи противників певного світогляду, утворені формантами *-філ*: *єлизаветофіл, зрадофіл, путінофіл*; та *-фоб*: *ісламофоб, українофоб*.

Суспільно-політичну лексику не оминула тенденція до інтелектуалізації української літературної мови, на якій наголошують автори монографії «Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі» [ДПСУЛ, с. 3]. Така тенденція виявляється у збільшенні числа дериватів – *абстрактних іменників*. Наприклад, до формантів, що приєднуються до іменникових основ, належать: *-ств(о)* (від назви особи – зі значенням діяльність цієї особи): *зрадофільство, казнокрадство, кнопкодавство, мерство, тролерство*; *-фобі(я)*: *бандерофобія, українофобія*; *-краті(я)*: *путінократія*; *-ин(а)*: «*Кісельовщина*». Зафіксовано іменники, утворені шляхом додавання суфікса *-ість* до прикметникових основ: *елітарність, європейськість, непублічність*. Абстрактні віддієслівні іменники із суспільно-

політичною семантикою утворено за допомогою двох продуктивних формантів: **-аці(я)**: *декомунізація, децентралізація, легітимізація, реструктуризація, шустеризація*; **-нн(я)**: *агресування, адміністрування, санкціонування, тітушкування*.

Окремі суспільно-політичні неолексеми утворені незвичними для цієї частини словникового складу формантами: **-н(я)** (зі значенням збірності): *тітушня*; **-ик** (демінутивний, у такому контексті виражає зневагу): *фашик*; **-к(а)** (назва правопису – порівн. *кулішівка, драгоманівка*, іронічний контекст): *азірівка*.

Деривація зафіксованих **прикметникових** одиниць суспільно-політичної лексики відбувається за допомогою низки суфіксів: **-ськ(ий)** – *вишиватницький, грантоїдський, ісламофобський*; **-ійн(ий)** – *дерегуляційний, санкційний*; **-ичн(ий)** – *аферистичний, єврооптимістичний, технократичний*; **-н(ий)** – *шароварний*; **-ов(ий)** – *фейковий*.

Дієслівні неологізми у сфері суспільно-політичного життя малочисельні. Вони утворені продуктивними суфіксами **-ува(ти)**: *легітимізувати, тітушкувати, фашизувати*; **-и(ти)**: *волонтерити*; а також поєднанням суфікса із постфіксом **-ува(ти)ся**: *тушкуватися*.

Зафіксовано один неологізм-**прислівник**, утворений додаванням суфікса **-и**: *антипутінськи*.

Малопродуктивним у деривації суспільно-політичної лексики є **префіксально-суфіксальний** спосіб – за допомогою префікса і суфікса (біморфеми). У масиві аналізованих неологізмів він представлений лексемою *привладний*. Безафіксний спосіб деривації у суспільно-політичній лексиці – не частотний.

Традиційно активно продукуються складні новотвори шляхом основоскладання (*Автомайдан, афробандерівець, жидобандерівець, газовидобувник, енергорегулятор, жлобостайл, порохобот*), основоскладання з нуль-суфіксацією (*грантожер, казнокрад, конккодав, ленінопад*) та аббревіації (*АТО ← Антитерористична операція, НАБУ ← Національне антикорупційне бюро України, НАЗК ← Національне агентство з питань запобігання корупції, держзрада ← державна зрада, держпозика ← державна позика, енергонезалежність ← енергетична незалежність, Нацрада реформ ← Національна рада реформ, центробанк ← центральний*

банк, інформатака ← інформаційна атака). При цьому спостерігаємо переважання ініціальних аббревіатур у номенклатурних номінаціях, а змішаних – серед загальних назв.

Досить рідкісна в українській мові **контамінація** стала способом утворення майже десятка нових номінацій. Цей спосіб словотворення полягає у злитті двох одиниць, які «одночасно спливають у свідомості мовця при потребі позначення певного поняття чи ситуації і внаслідок цього переплітаються або тісно пов'язуються у межах новоствореної одиниці» [УМЕ 2004, с. 269]. Асоціативна природа контамінації – причина особливої виразності й стилістичного забарвлення новотворів. Саме тому спостерігаємо активізацію раніше не продуктивного в українській мові способу словотворення:

Бандюкович ← бандит + Янукович;

бикоко ← бик + рококо;

вишиватник ← вишиванка + вата;

Донбабве ← Донецьк + Зімбабве;

Луганда ← Луганськ + Уганда;

майдаун ← майдан + даун;

олігархономіка ← олігархія + економіка;

Путлер ← Путін + Гітлер;

фашизоїдний ← фашистський + шизоїдний.

Менш продуктивними є словоскладання (*ура-патріот, роуд-шоу, театр-крематорій, ура-підтримка*) та універбація (*безпілотник ← безпілотний (літальний апарат) + ник; безвіз ← безвізовий (режим) + ∅*).

Продуктивність **лексико-семантичного способу** словотворення спричинена тенденціями розвитку сучасної української літературної мови, виділеними С. Бирик: 1) зростанням ролі синтаксичної сполучуваності слів; 2) усистемнюванням метафоричних похідних як лексико-семантичних варіантів, 3) підвищенням потенціалу виразності, експресивізацією лексичних одиниць [ЛНМП 2013, с. 75].

Як слушно зазначає Л. Струганець, труднощі дослідження семантичних неологізмів зумовлені тим, що не завжди зрозуміло, чи нове значення вже сформоване, чи йдеться про розширення лексичної та синтаксичної сполучуваності слів [Струганець 2002, с. 180]. Тому

аналіз неосемантів не можливий без врахування нових синтагматичних зв'язків у лексичній системі.

Наприклад, спостерігаємо стрімке розширення синтагматичних зв'язків лексеми сотня: назви структурних одиниць Майдану (*львівська сотня, рогатинська сотня, вінницька сотня, сокальська сотня, гуцульська сотня, бойківська сотня, медична сотня, жіноча сотня, козацька сотня, республіканська сотня*), назви неформальних об'єднань громадян (*мистецька сотня, банківська сотня, канцелярська сотня, тилова сотня*), найменування загиблих героїв (*Небесна сотня*), іронічні номінації (*диванна сотня, фейсбучна сотня*) тощо.

Зміни у семантиці виявляються не лише в синтагматичних, але й у парадигматичних зв'язках одиниць лексичного рівня. Між неосемантами виникають синонімічні (*сепаратист, бойовик, терорист*) та антонімічні зв'язки (*зрада – перемога*). Остання пара цікава тим, що одиниці виникли як хештеги (спеціально оформлені ключові слова, за якими здійснюють пошук у соцмережах) і часто вживаються із знаком #. Ці своєрідні лексеми-маркери містять семи «несхвалення» і «схвалення» відповідно, виявляють виразний аксіологічний потенціал при оцінці будь-яких дій влади, неурядових організацій чи звичайних громадян. У мові інтернет-видань вони забезпечують емоційність заголовку: *Україна у 2016. Головні перемоги і зради* (tyzhden.ua, 26.02.2016); *Е-декларації: чия #перемога?* (pravda.com.ua, 17.03.2016). Функціонування цих лексем засвідчує морфологічну неоднорідність: існування нових ЛСВ іменників *зрада* і *перемога* й паралельно їхній перехід у вигук. У першому випадку вони мають номінативну функцію, позначають дію або сукупність дій певного суб'єкта, одночасно даючи їм оцінку: *Екологічна зрада чи корупція «по-європейськи»?* (pravda.com.ua, 18.11.2016); *Однак знову повернімося до питання: чи можна назвати таке падіння #зрадою?* (pravda.com.ua, 30.09.2015). Про повнозначність лексем свідчать також похідні прикметники *зрадний – переможний*: *Голосування триватиме до 30 грудня, у підсумку ми дізнаємось, чи зрадним, чи переможним був для української столиці 2016 рік* (hmarochos.kiev.ua, 28.11.2016). В іншому випадку хештеги виявляють незмінюваність, вираження емоцій та оцінок без номінативної функції, а це – головні

характеристики вигука [УМЕ 2004, с. 67]: *За лайштунками тотальної #перемога у фейсбуці й торжества «громадянського суспільства» – інтриги, боротьба за державницькі позиції та страх відмовитися від амбіцій заради євроінтеграції* (PRAVDA.COM.UA, 18.03.2016); *Там розумієш, що ми живемо між власними #зрада та #перемога, а решта світу знаходиться в іншому вимірі* (mrpl.city, 28.01.2017). На користь такої думки свідчать парадигматичні зв'язки пари *зрада – перемога* із вигуком *ганьба*, у соцмережах ці три лексеми вживаються з іронією під час коментування або поширення абсурдних новин.

Розвиток нового значення лексем відбувається на основі метафоризації (*донор, кіборг, тушка, Сім'я, аквафреш, совок, злити, колорадський*) чи метонімізації (*майдан, ватник, ініціатива*). Такі слова української мови, як *агент, драйвер, троль, формат* та ін., сьогодні мають неозапозичені значення.

Морфолого-синтаксичний спосіб словотворення, або конверсія, – це утворення нової лексеми шляхом зміни частиномовної належності слова. У суспільно-політичному лексиконі 2012–2017 рр. виявлено лише два неологізми, утворені субстантивацією – *майданутий* і *легітимний*.

Лексема *майданутий* із формальною структурою пасивного дієприкметника, утвореного від дієслова з суфіксом *-ну-*, виникла під час Євромайдану. Аналогічну модель фіксує А. Нелюба у інновації *ЄЕПнутий*, що функціонувала в період 2004–2006 рр. [Нелюба, Нелюба 2007, с. 43], але в мові не закріпилася. Цьому форманту притаманна негативна семантика «дуже екзальтований прихильник чогось», тому зрозуміло, що виник він у мовленні налаштованих проти Майдану осіб. І якщо новотвір *ЄЕПнутий* функціонував як прикметник, то *майданутий* – одразу зазнав субстантивації: *На питання журналістів люди, що викладають всі ці пристосування, вважають за краще не відповідати, або говорять, що «для захисту від нападу майданутих»* (tyzhden.ua, 09.04.2014). Через ідеологічне протиукраїнське забарвлення у мові вітчизняних видань ця одиниця вживається рідко, але активно функціонує в інтернет-комунікації.

Неологізм *легітимний* має okazionalnu природу, він виник як реакція на твердження В. Януковича на прес-конференції в Ростові-на-Дону після втечі з України, що він досі легітимний президент. Так

лексема субстантивувалася в іронічну номінацію політика: *Користувачів розсмішила розповідь Януковича про переїзд до Криму з «ручною поклажею» та інші перли «легітимного»* (expres.ua, 29.11.2016). Паралельно функціонує й експресивний прикметниковий ЛСВ, вживаний щодо інших представників режиму Януковича: *«Пакращені» обличчя «легітимних» і ні в чому «не винних» екс-регіоналів* (expres.ua, 08.02.2016).

Суспільно-політична лексика поповнюється не тільки завдяки внутрішнім словотвірним ресурсам, а й контактуючи з іншими мовами. Упродовж досліджуваного періоду в мові інтернет-видань ми зафіксували неозапозичені одиниці суспільно-політичного характеру. Особливу цікавість вони становлять в соціонормативному аспекті, оскільки часто мають варіанти та потребують узгодження з нормами української літературної норми. До причин варіантності запозиченої лексеми належать такі:

- 1) різні шляхи (наявність/відсутність мови-посередника) та принципи (транслітерація/транскрипція) процесу запозичення;
- 2) перебування на різних етапах асиміляції у мові-реципієнті;
- 3) неусталеність або порушення правописної норми в оформленні нових запозичень [ДПСУЛ 2008, с. 234].

Збільшення кількості транскрибованих запозичень пов'язане з тим, що мовою інтернаціонального спілкування (а відповідно й найбільшим донором іншомовних лексем) є англійська, для якої характерний традиційний, а не фонетичний правопис, а отже – розрив між написанням і вимовою. Наприклад, англ. *crowdfunding* – *краудфандинг* (практика фінансування проекту від безпосередніх споживачів майбутнього продукту), *establishment* – *істеблішмент* (політична еліта), *fakewriter* – *фейкрайтер* (людина, яка пише неправдиві новини).

Велика частина англомовних неозапозичень стосується розвитку інформаційних технологій та соціальних мереж, що мають безпосередній вплив на соціальне та політичне життя. Так, під час Євромайдану в мові інтернет-видань закріпилися лексеми *стрімер*, *хештег*, *фейк*, *фейкова інформація* тощо. Подальший початок гібридної війни спричинив запозичення номінацій зі значенням негативної діяльності у віртуальному просторі (*хактивізм*, *троль*, *тролінг*, *фейкрайтер* тощо) та зі значенням дипломатичної діяльності

в соціальних мережах (*твіттер-дипломатія, фейсбук-дипломат*): *Фахівці зазначають, що Майдан активізував небачений рівень тролінгу на українських сайтах* (tyzhden.ua, 14.04.2014); *У кращих традиціях суворої епохи «Твіттер»-дипломатії президент Дональд Трамп завдав нищівного удару по обережно вибудованому картковому будиночку близькосхідної політики* (unian.ua, 07.06.2017).

Спостерігаємо різне написання неолексем. Одним із яскравих прикладів графічної та фонематичної варіантності запозичених з англійської мови лексем виступає термін *Brexit*, що означає референдум щодо членства Великої Британії в ЄС, проведений 23 червня 2016 р., а також наступні дії уряду Великобританії щодо реалізації рішення про вихід країни з ЄС. Слово утворене надзвичайно продуктивним в англійській мові способом контамінації від *Britain* (Британія) + *exit* (вихід). В українських ЗМІ лексема спорадично з'являлася ще у 2015 році, але з наближенням референдуму і його несподіваним результатом для всього світового політикуму її частотність зросла у багато разів.

Найчастіше ця лексема трапляється в оригінальному вигляді, як вкраплення: *Японія пригрозила вивести офіси своїх компаній із Великої Британії у разі **Brexit*** (tyzhden.ua, 04.09.2016). Серед варіантів транслітерації у мові інтернет-ЗМІ знаходимо: *Брекзит, Брекзіт, Брексіт*, з великою й маленькою літерами, з лапками і без: *Тереза Мей призначила учасника кампанії за **Брекзит** і колишнього міністра оборони Ліама Фокса міністром міжнародної торгівлі* (umoloda.kiev.ua, 15.07.2016); *Фіналізація торгової угоди між Британією та ЄС після **брекзиту** може зайняти 10 років і все одно провалитися* (bbc.com/ukrainian, 15.12.2016); *Звичайно, **Брекзіт** є значно більшою проблемою для ЄС, ніж питання лібералізації візового режиму з Україною, тому наївно сподіватися, що до кінця літа ми почуємо рішення про безвіз* (pravda.com.ua, 29.06.2016); *З огляду на те що Велика Британія не має писаної конституції, ніхто не знає, як результати «**брексіту**» будуть ухвалені на законодавчому рівні в парламенті — єдиному органі, уповноваженому видавати закони (понад 75% його членів хочуть залишитися в ЄС)* (tyzhden.ua, 30.06.2016); *Міграційна криза й наслідки **Брексіту**: у Братиславі проходить неформальний саміт лідерів ЄС* (unian.ua, 16.09.2016). Як

бачимо, правопис лексеми не уніфікований, але вона вже засвоєна українською мовою й відмінюється як іменник ч. р. II відміни твердої групи. Ми вважаємо, що *Брекзит* відповідає чинному правопису і традиції передачі буквосполучення *exi-* українською мовою (наприклад, *exitpoll* – *екзитпол*, *existentialism* – *екзистенціалізм* тощо).

На формально-структурному рівні суспільно-політична лексика об'єднує не лише номінації, виражені однією лексемою, а й багатоконпонентні сполуки. Наприклад, серед триконпонентних моделей продуктивними є такі:

«прикметник + прикметник + іменник»: *тристороння контактна група*;

«прислівник + дієприкметник + іменник»: *тимчасово окупована територія, внутрішньо переміщена особа*;

«іменник + іменник + іменник»: *режим припинення вогню*;

«іменник + іменник + (прийменник) + іменник»: *війна всіх проти всіх*;

«іменник + прикметник + іменник»: *пшонка головного мозку*.

Іноді складники сталих багатоконпонентних номінацій суспільно-політичної сфери зазнають метафоризації, при чому відбувається згасання інтегральної семи у структурі значення слова, яка поступається місцем диференційній чи потенційній семі (*податкова гавань, урядовий легіонер, велика Україна*) тощо.

У функціонуванні суспільно-політичної лексики в мові інтернет-видань виявляються тенденції до експресивності мовних форм, демократизації, а також мода на полікодовість дискурсу.

Тенденція до експресивності мовних форм у суспільно-політичній лексиці пов'язана із наявністю у значної кількості одиниць ідеологічного компонента. Наприклад, у тематичному полі «Безпосередні суб'єкти політики» поряд із стилістично нейтральними зафіксовано численні експресивні номени представників владних структур. Серед одноконпонентних – *кнопкодав, кнопкодав-рецидивіст, ставленик, соратник, олігарх, тушка, функціонер*, збірне жаргонне *рішали* тощо (*У разі, коли на працівників поліції за належне виконання ними їхніх обов'язків відповідні «рішали» здійснюватимуть тиск – ми змушені будемо опублікувати наступну статтю про родинні зв'язки й кумівство окремих посадовців правоохоронних*

структур та героїв відео (expres.ua, 21.09.2016)). Серед двокомпонентних – *новоспечений нардеп, одіозний нардеп, наймит парламентаризму* (про найманих працівників у Верховній Раді).

В епоху постправди, коли на перший план виходить емоційна реакція реципієнта інформації, а не чисті факти, зростає роль інформативно-пропагандистської та агітаційної функції ЗМІ. Важливим джерелом експресивізації суспільно-політичного дискурсу виступає масова культура.

На нашу думку, є два продукти масової культури, які відбилися на функціонуванні суспільно-політичної лексики. Перший – книга Дж. Р. Р. Толкієна «Володар перснів» і однойменний фільм. Топонім Мордор, який називав темну країну, де у випаленій пустелі з непрохідними хащами живуть злі орки [Манахов 2014, с. 160], упродовж аналізованого періоду не раз уживався на позначення Росії: *От і посольства, чітко асоціюючи нас із передпокоєм до Мордору, вважають за необхідне давати відмови певному відсотку українців, які прагнуть побачити світ* (tyzhden.ua, 01.05.2013); *Тож не варто забувати, що через спільний візовий простір Білорусь стає, принаймні формально, територією Мордору, де затримати і посадити можуть кого завгодно і за що завгодно, не кажучи вже про тих, в кого відповідне «забарвлення»* (tyzhden.ua, 14.02.2017). Користувачі соціальних мереж використовують й інші алюзії на «Володаря перснів»: *Україна – це як «Перстень влади», як тільки потрапляє в руки ти втрачаєш розум* (twitter.com, @imgsh, 07.03.2017).

Якщо книга Толкієна написана давно, то у 2012–2017 рр. неймовірної популярності у світі й Україні зокрема набув другий продукт – серія книг Дж. Р. Р. Мартіна «Пісня льоду й полум'я» і серіал «Гра престолів» на її основі. Їх головною темою є боротьба за владу, це робить художній світ вдалим матеріалом для стилістичного збагачення політичного дискурсу. Наприклад, девіз роду Старків: «Зима близько», який у книзі натякає на наближення жахливої катастрофи, вживають у заголовках інтернет-ЗМІ, коли йдеться про ймовірну політичну кризу: *Зима близько: Об'єднаному Королівству Великобританії і Північної Ірландії загрожує розпад* (expres.ua, 21.10.2016); *Зима близько. Що далі? Вибуховий потенціал нагромаджується і в Україні, і назовні.* (dt.ua, 01.12.2017).

Користувачі соціальних мереж обігрують й інші феномени фентезійного світу «Гри престолів»: *Як можна звільняти **Вінтерфел**, поки Ахметов не сидить?* (twitter.com, @U_A_Geek, 03.06.2016); ***ніч темна і повна** українців* (twitter.com, @yuridm, 07.09.2017) тощо.

Як бачимо, вплив масової культури на суспільно-політичний дискурс потребує детальнішого вивчення на матеріалі інтернет-комунікації в соціальних мережах, тому що ЗМІ через орієнтацію на різні вікові категорії досить обережно вживають поняття, зрозумілі лише молоді.

Тенденція до експресивності мовних форм частково перегукується із демократизацією функціонування мови в соціумі. О. Тараненко характеризує це явище як розмивання стильових і стилістичних обмежень, збільшення варіативності мовних одиниць і слововживання в цілому, розхитування мовностилістичних і правописних норм, масовий і неконтрольований потік зниженої лексики [Тараненко 2002, с. 34].

Демократичність мови сучасної публіцистики уможливорює зближення літературних і позалітературних елементів. Із сленгу та жаргону приходять нові негативно конотовані ЛСВ загальнозживаних лексем (*совок, бабки, рішали, дерибан, договірняк, віджати, відшити, злити, кинути, педальювати, шити*). Здебільшого жаргонні дієслова, що через своє походження містять сему «нечесна / протиправна дія», серед нейтральних одиниць поширюють свою експресивну силу на весь контекст завдяки прийому стилістичної детермінації: *Тим, кого «**відшили**», пропонували задати власні питання під час виступу кандидата на центральній площі міста* (pravda.com.ua, 11.05.2014); *Чи не «**кине**» вже згаданий Віталій Ковальчук співробітників виборчих штабів, агітаторів, спостерігачів і членів виборчих комісій, які працюють на кампанію Порошенка, так само, як він зробив це в партії «УДАР» у 2012 році?* (там же); *«**Договорняк**», про який так довго й безрезультатно кричали притомні громадяни, проявився в усій красі — і не відмиєшся* (tyzhden.ua, 29.10.2015). Інший прийом — констеляція, коли сленгізми з їхньою виразно заниженою конотацією в межах одного речення поєднуються з лексемами книжного, високого стилю: *Усе це радше тимчасовий **блеф**, потрібний, аби **розвести** на **бабки** добродушних спонсорів, упевнених, що Україна таки*

спроможна стати **останнім бастіоном** на шляху кремлівської орди, а ще хоче й може змінитися, влитись у родину європейських народів і **засяяти еталоном демократії та храмом торжества закону** (tyzhden.ua, 29.10.2015). Іронічне забарвлення створює використання сленгізмів та жаргонізмів у каламбурах: Як **вимести «совок»** зі **столичних ЖЕКів?** (pravda.com.ua, 27.04.2015).

Мода на полікодовість дискурсу, перемикання кодів та їх змішування, міжмовна інтерференція внаслідок прямих та опосередкованих мовних контактів призводить до появи в тексті великої кількості вкраплень –немодифікованих іншомовних одиниць. Б. Ажнюк пропонує для такої тенденції термін «маргінальний білінгвізм» [Ажнюк 2008, с. 190]. Наприклад, англійське *too big to fail* (З іншого боку – вирішивши проблему **too big to fail** банку (надто великого, щоб збанкрутувати), ми вочевидь отримали проблему **too big to sell** (надто великого, щоб бути проданим) (pravda.com.ua, 28.12.2016)) чи німецьке *Realpolitik* (Говорила про дотримання принципів і реальну оцінку ситуації там, де її німецькі та європейські колеги починали дискусію в дусі **Realpolitik** (tyzhden.ua, 01.07.2016)).

Вкраплення можуть мати додаткове стилістичне забарвлення. Наприклад, *homo sovieticus*, що обіграє форму латинського терміна *homo sapiens*, стає іронічною назвою людей із радянським мисленням: Є усталена думка, що 20 років – це замало, аби мозок *homo sovieticus* зміг переформатуватися в мозок людини вільної, Мойсей, мовляв, аж 40 літ водив свій народ пустелею (tyzhden.ua, 14.01.2013). Економічний термін з теорії ігор *win-win*, який означає вид гри, коли всі учасники отримують прибуток, в українських реаліях отримує оказіонального аналога *кум-кум*, що натякає на корупцію та кумівство: Це консервативне та інертне місто; де соціальні ліфти не працюють; зате діє принцип «кум-кум», а не «win-win» (lvbs.com.ua, 01.12.2015). Простежуємо виділення вкраплень у тексті за допомогою додаткових графічних засобів: лапок, шрифту, великих літер, підкреслення.

Ще одне джерело виникнення нових слів із негативно оцінним забарвленням – це навмисне калькування з російської мови із повним або частковим збереженням особливостей його звукового вираження [Коць 2010, с. 124]. Активізація такого прийому пов'язана з гостротою

українсько-російських стосунків, відверто імперською і шовіністичною поведінкою Російської Федерації на міжнародній арені.

По-перше, передача російських слів зі збереженням фонетичних особливостей в україномовній пресі дозволяє знецінити та висловити критичне ставлення до ідеологем, які активно просуває тамтешня влада. Це одиниці *русская весна*, *русский мір*, *кримнаш*, які займають чільне місце в російському політичному дискурсі, використовуються для обґрунтування агресивних дій. Українські журналісти використовують їх у цитуванні мови бойовиків, згадуючи причетних до ДНР і ЛНР осіб, або ж метафорично: *Але якщо Україна буде налаштована проросійськи, з розумінням, що ми – брати, єдина родина, це і є **русській мір**, тоді це можливо* (pravda.com.ua, 17.05.2017); *А ті, хто не став жертвою масового психозу під назвою «**Кримнаш**», уже тоді розуміли, що півострів увійшов у добу швидше драматичну, ніж щасливу* (tyzhden.ua, 05.01.2016).

По-друге, функціонують пейоративні одиниці, які представники Російської Федерації використовують стосовно України, її політичного курсу і громадян: *укропи*, *укри*, *майдануті*, *майдауни*, *карателі*, *київська хунта*, *вишиватники*, *неомазепізм* тощо. В українських інтернет-виданнях спостерігаємо використання лексики противника проти нього самого ж за допомогою додавання прикметників *російський*, *московський*: *В окупованому Криму **російські карателі** заарештували чергового учасника мітингу 26 лютого 2014 року – Ескендера Кантемирова* (tyzhden.ua, 07.02.2015); *Нелегітимна **московська хунта*** (заголовок) (ukr.lb.ua, 21.09.2016). Під протилежну тенденцію – використовувати ці лексеми для самоназивання, змінюючи оцінку з негативної на позитивну – підпала одиниця *укроп*: *Ось так народжуються нові мему цієї війни. Вже були **укропи**, **кіборги**, **легіон НАТО**, а тепер до списку додалися і **таргани*** (expres.ua, 08.02.2015); завдяки її популярності у 2014 році виникла однойменна партія.

Загалом суспільно-політична лексика української літературної мови потребує постійної уваги дослідників стосовно унормування та кодифікації. Глибшого дослідження із застосуванням дискурсивного аналізу заслуговує функціонування цієї лексичної множини в

художній мові та соціолінгвістичні параметри оцінних суспільно-політичних одиниць.

5.2. Футбольна лексика української мови початку ХХІ століття

На початку ХХІ ст. в українській літературній мові активно функціонує футбольна лексика, пов'язана з футболом як багатоаспектним соціокультурним феноменом: видом спорту, сферою бізнесу і засобом політичного впливу, грою і масовим видовищем.

Зацікавлення лінгвістів мовою футболу зросло в останні десятиріччя у зв'язку з вивченням різних сфер мовної діяльності соціуму. Увагу дослідників до теоретичних і практичних питань футбольної лексики зумовили такі чинники: а) зростання популярності футболу як виду спорту; б) збільшення числа учасників футбольної комунікації, що детерміновано функціонуванням спортивних каналів на телебаченні, постійною трансляцією футбольних матчів, відкриттям спортивних (у тому числі футбольних) порталів, обговоренням футбольної проблематики в чатах і на форумах в Інтернеті; в) потреба комплексного опису футбольної лексики, що репрезентує сегмент мовної картини світу українства; г) вимоги унормування і кодифікації футбольної лексики; г) розроблення електронних глосаріїв, створення електронних тезаурусів, розвиток корпусної лінгвістики; д) необхідність підготовки систематизованих матеріалів для підвищення рівня мовної культури журналістів, які ведуть футбольні програми або трансляцію матчів.

Засадничими для дослідження семантико-структурних та функціональних параметрів футбольної лексики української літературної мови початку ХХІ ст. вважаємо студії українських і зарубіжних мовознавців, у яких схарактеризовано мову спорту (М. Паночко, Б. Зільберт, О. Боровська, М. Мартинюк, Т. Єщенко, Л. Карпець, І. Сушинська, Є. Вокальчук, О. Малишева); окремі риси футбольної лексики (П. Мельник, О. Рилов, С. Богуславський, М. Дубяк, Р. Коваль, І. Процик, О. Лавриненко, В. Максимчук).

Детальніше розглянемо семантичні та формально-структурні параметри футбольних номінацій в українській літературній мові